

MINISTER INFRASTRUKTURY

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2022 r.

SKR-7.42.1.2022

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

Odpowiadając na Pana wystąpienie z dnia 20 marca 2022 r. - pismo nr II.565.3.2021.MH, w sprawie wątpliwości dotyczących początku biegu terminu przedawnienia tzw. „punktów karnych” przyznawanych kierującym pojazdami za naruszenie przepisów ruchu drogowego, powstałych w związku z nowelizacją ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, dokonanej ustawą z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 2328), uprzejmie informuję, że zakres zagadnienia objętego wystąpieniem, pozostaje w kompetencji ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Na podstawie informacji uzyskanych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w niniejszej sprawie należy wskazać, co następuje:

„Zgodnie z art. 98 ust. 5 ustawy o kierujących pojazdami informacje o otrzymanej liczbie punktów zgromadzone w centralnej ewidencji kierowców usuwa się:

1. z upływem 2 lat od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia, pod warunkiem uzyskania informacji o uiszczeniu grzywny za naruszenie, o którym mowa w ust. 1, w sposób, o którym mowa w art. 98 § 3a ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U z 2021 r. poz. 457 z późn. zm.), albo w terminie, o którym mowa w art. 98 § 5 tej ustawy, o ile taka grzywna została nałożona;
2. z upływem 2 lat od daty uiszczenia grzywny za naruszenie, o którym mowa w ust. 1, w przypadkach innych niż wymienione w pkt 1, o ile taka grzywna została nałożona.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że przepis art. 98 ust. 5 ustawy o kierujących pojazdami nie wprowadza instytucji przedawnienia. Przedawnienie jest terminem używanym przez przepisy ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz. U z 2021 r. poz. 2008, ze zm.), zwanej dalej k.w., rozumianym w ten sposób, że po upływie określonego czasu nie jest możliwe ukaranie bądź wykonanie orzeczonej kary wobec sprawcy wykroczenia. Art. 45 k.w. reguluje zasady przedawnienia karalności wykroczenia (§ 1) oraz przedawnienia wykonania kary lub środka karnego (§ 3). Przepis ten zawiera ogólną zasadę, że karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok.

Termin ten liczony jest od daty popełnienia czynu. Datą popełnienia czynu jest moment, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany. Ustawodawca nie różnicuje terminów przedawnienia w zależności od wagi popełnionego wykroczenia, jak ma to miejsce na gruncie prawa karnego sensu stricto. Terminy przedawnienia są zatem identyczne dla wszystkich typów wykroczeń.

Z kolei z art. 45 § 3 k.w. wynika, że orzeczona kara lub środek karny nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata.

W powyższym kontekście, należy zauważyć, że przepis art. 98 ust. 5 uokp stanowi jedynie o usunięciu informacji, dotyczącej otrzymanej liczby punktów zgromadzonych w centralnej ewidencji kierowców.

Kwestia ewidencjonowania kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego ma inny cel niż instytucja przedawnienia wykroczenia. Ratio legis instytucji przedawnienia wyraża się w przekonaniu, że wymierzenie, czy też wykonanie kary, po upływie określonego czasu mija się z celem. Wydaje się bowiem, że ukaranie sprawcy po upływie określonego czasu negatywnie wpływa na realizację celów i funkcji kary, zarówno z punktu widzenia prewencji ogólnej, jak i szczególnej. Istota zaś instytucji usunięcia informacji z ewidencji o otrzymanej liczbie punktów polega na wyeliminowaniu z tej ewidencji informacji o zgromadzonych uprzednio punktach karnych i traktowaniu kierowcy jako osoby, której kompetencje do bezpiecznego prowadzenia pojazdu silnikowego nie będą weryfikowane w formie egzaminu państwowego.

Jednocześnie wskazać należy, że wprowadzenie mechanizmu uzależnienia biegu terminu usunięcia punktów od uiszczenia grzywny nałożonej za dane naruszenie w postępowaniu mandatowym na etapie opracowywania projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw było postulowane przez resort finansów. W uzasadnieniu projektu ustawy (druk sejmowy nr 1504) wskazywano m.in., że „System dochodzenia grzywien nałożonych mandatami karnymi powinien zapewnić szybkie i skuteczne doprowadzenie do wykonania kary przez uprawniony do tego organ państwa, a oczekiwane wychowawcze i prewencyjne oddziaływanie takich kar nie może być ograniczone wyłącznie do osób, które grzywnę uiszczają dobrowolnie”. Podkreślano także, że taki mechanizm powinien służyć wzmocnieniu poboru grzywien nakładanych w drodze mandatów karnych oraz wsparcia poprawy ściągalności w tym obszarze.

W odróżnieniu od stanowiska RPO, należy przyjąć, że przewidziany w art. 98 ust. 5 pkt 1, 1a i 2a uokp mechanizm uzależniający usunięcie punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego od informacji o uiszczeniu grzywny, dotyczy grzywien nałożonych w drodze mandatu karnego. Warto zwrócić uwagę, że w wymienionych przepisach mówi się o nałożeniu grzywny za naruszenie, co może nastąpić wyłącznie w trybie postępowania mandatowego. Sąd orzeka o karze (wymierza karę), a więc w tym przypadku okres, po którym powinno nastąpić usunięcie punktów, biegnie od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia (art. 98 ust. 5 pkt 1).

W kontekście wskazania RPO, iż ukarany nie powinien ponosić ujemnych następstw tego, że grzywnę nałożoną w drodze „standardowego” mandatu karnego kredytowanego uiszczył w ustawowo określonym terminie, należy wskazać, że punkty wprowadzane do ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego nie są karą ani też środkiem karnym. Z założenia powinny one mobilizować osoby prowadzące pojazdy silnikowe do zachowania samodyscypliny w przestrzeganiu zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Dopiero suma zebranych punktów, przekraczająca określony prawem limit, wpisanych do ewidencji na skutek wielu popełnionych naruszeń, oznacza potrzebę weryfikacji kompetencji kierowcy albo powoduje cofnięcie uprawnienia.

W świetle powyższych wyjaśnień, MSWiA, z punktu widzenia zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, nie dostrzega potrzeby zmiany art. 98 ust. 5 uokp. Należy zauważyć przy tym, że zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2018 r. poz. 957), do czasu wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających przekazywanie danych na zasadach określonych w art. 100aa-100aq ustawy - Prawo o ruchu drogowym – nie stosuje się przepisów art. 98 uokp.

W praktyce, do czasu wdrożenia stosownych modyfikacji w systemie CEK ewidencja kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego nie będzie funkcjonować na zasadach wskazanych w art. 98 uokp. Termin wdrożenia rozwiązań technicznych ogłosi minister właściwy do spraw informatyzacji w komunikacie opublikowanym z co najmniej trzymiesięcznym wyprzedzeniem w swoim dzienniku urzędowym oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej. W konsekwencji ustawodawca wstrzymał wejście w życie przedmiotowej regulacji.”

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Rafał Weber

Sekretarz Stanu

/Dokument podpisany elektronicznie/